

Naar Oostland 3 Prenzlau - Görlitz - Dresden

Prenzlau - Schwedt/Oder - Cedynia (Zehden) Polen

Zondag 14 juni 2015
85 km

Na SKYPE met het thuisfront over het leven onderweg en in Vlaanderen wegens ook in Schwedt niets te verwachten via booking een vreugdeloos hotel gevonden met bad(!) in een oud klooster van Cisterciënzerinnen 'Klasztor' in het Poolse Cedynia (Zehden). Het lijkt alleszins bemoedigender dan de nog steeds gekraakte Duitse stadjes. Dan toch maar Polen gewaagd. Szczecin was geen optie wegens alles volgeboekt door congressen of zoiets. Dus langs de Oder, tussen vogels en vissen.

Schwedt

Der Landkreis Uckermark ist der Landkreis mit der höchsten Arbeitslosenrate Deutschlands. Zu den schlimmsten Zeiten lag die Arbeitslosenquote in der Stadt Schwedt bei über 25 Prozent. Jetzt ist Schwedt bei 16,4 Prozent angekommen. Die "Fackel" ist das inoffizielle Wahrzeichen der Stadt. Die Flamme wird vom Öl der PCK Raffinerie gespeist.

<http://www.welt.de/vermischtes/article127524629/In-Schwedt-nennt-man-Arbeitslosigkeit-Erlebniszone.html>

De weg naar Schwedt is zwaar, eenzaam op een bewolkte zondagochtend. Niemand op de weg, niemand in de dorpen, niemand in de lege kolchose-boerderijen, niemand in de fabrieken, die wellicht in de week ook leeg staan. Hier en daar een ooievaar op oude getopte pylonen of nutteloze schouwen van verdwenen industrie.

Er is weer een dorp 650 jaar geworden wat gisteren vreugdevol gevierd werd, tussen Gramzow, Zichow en Pasow. Allemaal destijds door de Duitsers van de Slaven 'overgenomen'.

Hier zijn de vrolijke wimpelslingers gemaakt van driehoekige lappen gordijnstof, ondergoed - ook roze en gebloemd - tafellakens, versleten hemden en spreien. Aan de huizen staan poppen in stro met oude werkkledij om het oude van het dorp te benadrukken. Hier en daar houdt de pop lege flessen bier en schnaps vast.

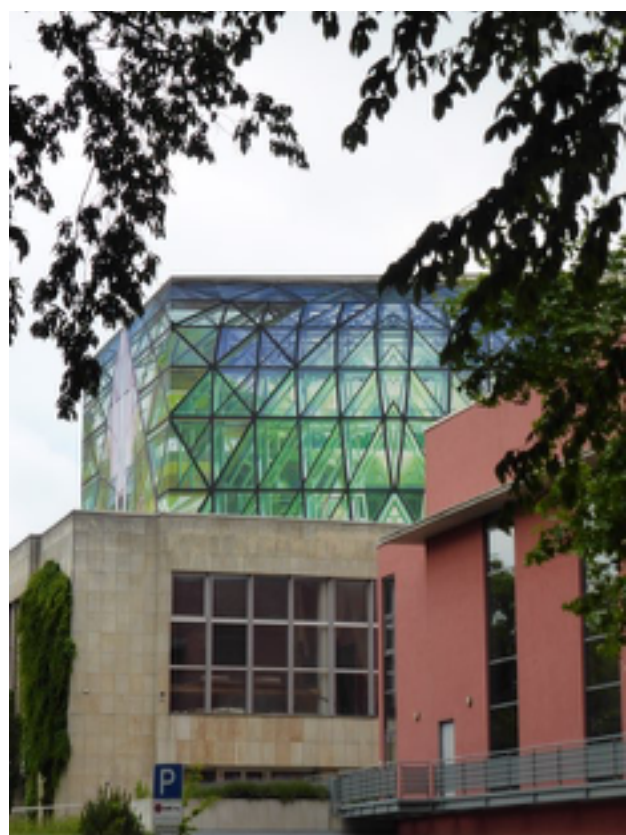
Flink bewolkt, niet al te warme zuidenwind op kop.

'Wintergras' van Lieven Tavernier in de oren. Niets om vrolijk van te worden.

Schwedt wordt voorafgegaan door een reusachtige raffinaderij, kilometerslang in een groot bos. De troosteloze administratieve gebouwen aan de straatkant zijn gecamoufleerd met kleurige interpretaties van bloeiende raffinaderijen. Tien meter hoog op panelen. In decorbouw zijn ze hier nog steeds uitmuntend.

Dan de grote entree langs de Lindenallee met langs beide kanten hoge plattenbau die in vrolijke motieven en kleuren tot een vorm van moderne kunst werd verheven.

De lindebomen wenen overvloedig en daardoor plakken mijn banden aan het asfalt met een zeurend velcro geluid.

Links en rechts van de grote Lindenallee kruisen de Karl Marxstrasse en de Marie Curie strasse. De wind is hier ongenadig. Die van de geschiedenis evenzeer.

De mensen zijn zeer onvriendelijk, afstandelijk. Er kan amper een hoofdknik af, wanneer ik eenieder probeer een vreugdevolle ochtend toe te wensen of kleuters bemoedigend probeer toe te lachen.

Wat een argwaan in Schwedt, Brandenburg, Vorpommeren...

En de slag in mijn achterwiel is erger geworden. Dus morgen naar een fietsenmaker.

Schwedt had een mooi slot aan de Oder, van Brandenburgse hoogadel die blijkbaar door de vrouwen geleid werd. Dat was na WOII een ruïne en in 1962 werd het opgeblazen, nu staat er een theater, cultuurhuis met een gesloten toeristische dienst en dito horeca. Om met de afzichtelijke betonnen cultuurkolos toch menselijke illusies te suggereren hebben ze de bovenzijde helemaal geschilderd in een drie D suggestie van open glazen daken en structuren waarbinnen de wereld helder is. Aan de kant van de Lindenallee moet het een grote openlucht aula voorstellen.

https://de.wikipedia.org/wiki/Uckerm%C3%A4rkische_B%C3%BChnen_Schwedt#/media/File:Bundesarchiv_Bild_183-T1006-0017,_Schwedt,_Kulturhaus.jpg

Hou moed!

Kosmonaut

En dat naast een reeks bejaardenflats in ossenbloedrood met de intergalactische droomnaam: kosmonaut!

Ik vond het als kind overigens een veel indrukwekkender beroep dan astronaut. Die gingen voor de sterren. Kosmonauten voor het heelAL!

Je scoorde er ook zeer goed mee bij de vraag wat Janneke later wel wou worden bij de tantes, nonkels en hun vrienden. Op 12 april 1961 werd Joeri Gagarin de eerste mens in de ruimte aan boord van Vostok 1. Een paar weken later een Amerikaan, Alan Shepard, op 5 mei 1961 in de Mercury MR-3. De zwart-wit tv schermen zonden om de haverklap beelden boven vertrekkende raketten en aankomende parachutes uit.

Dus werd Janneke geen brandweer - of politieman. Neen, Janneke werd kosmonaut! Daar had ongeveer niemand van terug. Janneke ook wel niet, maar verdere vragen bleven dan gelukkig uit.

Een prachtig monument voor de Franse hugenoten in de vorm van hun spiritueel kruis onder een oude acacia in een mooi landschapspark met hier en daar nog rococo beelden uit de tuin van de vorige eigenaar.

Hugenotenkruis

Het Hugenotenkruis is het eindpunt van een kronkelende weg vol stenen en grassen vanaf de Guttenbergbijbel 1450 tot de tweede helft van de XVII de eeuw toen vele tienduizenden hugoten uit Frankrijk in Brandenburg werden onthaald. De weg ligt

bezaaid met acaciabloemblaadjes. De Oder is breed en majestueus rustig. http://www.schwedt.eu/sixcms/detail.php/bb3.c.274487.de?_lang=de http://www.schwedt.eu/sixcms/detail.php/land_bb_boa_01.c.166344.de?_lang=de

Tegen de middag zijn de fietsers op dreef. In een Italiaans ogende keet aan het water, Pane e Piu, een pasta met artisjokken, tomaat en look gegeten. Zeer matig maar met liefde opgediend door een schuchter meisje in grijze collants.

Op de achtergrond gruwelijke hard metaldreunen.

De mensen ogen doorgaans uitgeblust en lelijk. De mooie hebben zich lelijk gemaakt met tattoos, haarkleur en - snit en zondagse kleding zonder de standaard trainingsoutfit. Dat tattoo fenomeen is voor mij een blikvanger.

Tattoo

Ik was er nooit wild van wegens permanent kenmerkend waar de meeste mensen in de loop van hun leven behoorlijk kunnen veranderen, naar denken, doen en dus ook de symbolen die ze daarbij graag eren en uiten.

Zo heb ik in de jaren negentig een patiënt gehad die ook allerlei fraais op zijn onderarmen had laten graveren. In kleur! Hij was nu de 40 voorbij en had zich gespecialiseerd in restauratie van oude kastelen en sjeke huizen. Hij wou per se zijn tattoos eraf omdat wanneer hij zich presenteerde voor nieuwe opdrachten de dames en heren bijzonder argwanend waren bij de aanblik van zijn keurmerken.

Prof Db uit Gent was toen de eerste die met een kleurenlaser dit uitgesproken voorbeeld van lichaamskunst kon verwijderen. Voor veel geld dat spreekt. Mijn broer D. wist verhalen van chirurgen in Palestijnse vluchtelingen kampen die de handen vol hadden met het heelkundig verwijderen van tattoos bij strijders die van obediëntie wisselden.

De Britse chirurgie Mr. Pauline Cutting deed het daar door huidflapextensie. Ik heb het ook eens een paar keer gedaan, maar het sop was de kool niet waard en het littekenweefsel navenant. Kleurenlaser werkt mooier.

In Rotterdam heb ik de bejaarde zeelui en aanverwanten gezien die zich traditioneel graag lieten tatoeëren om hun levensloop in de liefde, de zee- en krijgswereld publiek of intiem te documenteren.

Op latere leeftijd bleek deze documentatie vaak bij krimpemde huidturgor verworden tot fletse karikaturen van wat ooit opgespannen fierheid moest uitstralen. Zo ondraaglijk was de treurnis die hun tekenen uitstraalden dat alleen het verbleken van contouren en kleuren met de last der jaren nog wat troost kon bieden.

De pijnlijkste herinnering blijft voor mij R. die zestien jaar oud haar naam in duidelijk grote letters boven haar bilspleet had laten tatoeëren. 'Dan roepen ze misschien mijn naam, dokter, als ze klaarkomen.'

Of een andere nog jongere meid met Antilliaanse gemengde roots die met de tatoeage van de profeet boven haar reet verder door het leven moest.

Ze was betaald door 'Mohammed' maar die had haar nu laten zitten en zij zat nu met zijn naam boven haar gat. En ze had geen geld om de profeet te laten laseren.

Een andere oud patiënt van mij was als kindje een kereltje dat helder uit zijn ogen keek, zeker bij zware astma aanvallen. Intussen is hij blijkbaar een hooggewaardeerde tatoeëer die de meest ongelooflijke beelden in alle mogelijk kleuren op alle mogelijke plaatsen in iemands huid kan prikken.

Hier in Schwedt bij een ijskar aan de Oder zag ik een jonge vrouw met haar nog jonge moeder, beiden 'gothic' getikt. Zij droeg een korte broek met aan de binnenkant van haar rechter dij een weelderig kleurrijk kunstwerk waarvan de uitwaaiierende randen van onder haar korte broekspijp tot aan de knie reikte. Ze likten beiden aan een spuitjasje in roze en wit. Je moet hier langs de Oder uitkijken waar je rijdt.

Hollandse wateringenieurs

Langs magnifieke winterdijk en polderlandschap op mooi geasfalteerde fietsstrook aan Duitse kant richting zuiden. Het Landschap hier werd aangelegd door Hollandse waterbouwkundigen op verzoek van Friedrich Willem von Brandenburg - der Große Kurfürst - opgebouwd, voor dijken, kanalen en landwinning.

[http://de.m.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Wilhelm_\(Brandenburg\)](http://de.m.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Wilhelm_(Brandenburg))

Het asfalt draagt op veel plaatsen scherpe splinters, niet van dronken tuig maar van meeuwen en watervogels die zoetwatermosselen van op grote hoogte aan stukken laten vallen. Vissers op bootjes in een vredevol landschap, doch ik mag blij zijn dat de zon achter de wolken schuilt want de Hollanders lijken schaduwbomen op de dijken vergeten. Of ze werden er later afgehaald.

De Poolse grens is een eeuwenoud strijdpunt tussen de Duitsers en de Polen geweest. De beruchte Schlacht bei Zehden- Cedyňa wordt er nog steeds jaarlijks met de gebruikelijke verkleedpartijen tussen de goeie Polen en de slechte Pruisen gespeeld.

http://de.m.wikipedia.org/wiki/Schlacht_bei_Zehden

In februari 1945 hebben ze dat daar nog eens met het Rode Leger herhaald.

<http://de.m.wikipedia.org/wiki/Cedyňa>

De fabrieksrüine die nog niet zolang geleden uitbrandde is nog maar half gesaneerd maar reeds als Oder Center Berlin opnieuw zeer actief want op een uurtje rijden van Berlijn waar alles duurder is. Het Monument van Poolse vrouwen voor de slachtoffers van de strijd tegen de nazi's staat nu onbeduidend te wezen naast McDonald's.

In volgorde van behoefte worden er 24/7 in het Duits waren aangeboden - Alles Billig! - sigaretten, brandhout en houten spullen, brandstof benzine diesel, haarkapsters met massage, autobanden, tuinspullen en planten, asperges 2€ voor 1 kg! Afgrijselijk.

'En ik zoek het land van de Polen, dat verloren is, dat nog niet verloren is. Anderen zeggen: spoedig verloren, reeds verloren, opnieuw verloren. Hier in Duitsland zoekt men het land van de Polen sedert kort met kredieten, met Leica, met het kompas, met radar, wichelroeden en gedelegeerden, met humanisme, met oppositieleiders en vrachten tegen mot gevrijwaarde studentenverenigingen. Terwijl men in Duitsland het land van de Polen met de ziek zoekt - half met Chopin, half met revanche in het hart - terwijl men hier de eerste tot en met de vierde verdeling van de hand wijst en nu reeds de vijfde verdeling van polen op het papier ze, terwijl men met Air France naar Warschau vliegt en daar, waar eens het getto was, vol leedwezen een kransje neerlegt, terwijl men van hieruit het land van de Polen met raketten zal zoeken, zoek ik Polen op mijn trommel en trommel: verloren, nog niet verloren, reeds opnieuw verloren, aan wie verloren, spoedig verloren, allang verloren, Polen verloren, alles verloren, nog is Polen niet verloren.'
Günter Grass, De Blikken Trommel, 89.

Waar de Garmin een tripje van 50 km naar Schwedt voorzag, werden het er 58 en nog eens dik 30 extra naar Cedynia al was dat op 20 km voorzien. Ik snap het allemaal niet zo best meer. Het adres was compleet fout in een goor dorp, waar een Russin mij met veel gebaren duidelijk maakte dat diezelfde straat eindigde op nummer 8, maar dat die bovenop de berg verderging met nummer 10. Een paar kilometer verder. Enfin nog eens gecheckt bij een Poolse met kind die wat Duits kon. Effectief het klooster ligt op de berg achter de plattenbau in een zeer oud

Cisterziënzerinnen klooster uit 1266. <http://klasztorcedynia.pl/de/>

Wat een geschiedenis.

Poolse paardenworsten

En dan blijkt de slag in mijn wiel een gebroken spaak te zijn, die niet los hing maar klem zat tegen een andere waardoor ik hem niet hoorde tikken. Dus maar weer een nieuwe gestoken. Ik weet na Italië nu hoe het moet, maar centreren en uitlijnen blijkt niet zo simpel.

Toch maar langsrijden bij een Duitse fietsmaker morgen.

Mooi hotel dat na een brand en ruïne privé gerenoveerd is met Slavonische eikenparket zoals in ons huis in Turnhout.

Er komen veel mensen voor feesten, met als cadeau's bloempotten en lelijke maar grote boeketten. Veel Duitsers uit de buurt en Polen met grote auto's.

Na de handwas een anderhalf uur bad. Ik ben er echt aan toe. En nu dineren. Op zondag.

De kaart is traditioneel Pools. Ik neem dus de Zurek soep met paddestoelen, worst, hardgekookt ei geserveerd in Cisterciënzerbrood. Erg lekker.

Poolse worsten! Een finesse.

In de koekenstad werden Poolse paarden in vrachtwagens aangevoerd toen ik daar met tram en MIVA bus aan het slachthuis voor een terminus stond.

In het leger moest ik wekelijks de adjudant chef van de afvoer van oude uniformen naar leper ophalen bij zijn maîtresse in de buurt van Nieuwkerken in het land van Waas, waar het hele gehucht in legeroutfit rondliep. In de buurt van Kortrijk diende ik drie kevis van zijn duiven te lossen, hem in de kazerne af te zetten bij de andere adjudanten om te kaarten met jenever.

Onderwijl haalde ik op de markt in leper zijn vaste bestelling van een kilo of vijf Poolse worsten bij een Poolse slager die wereldberoemd was van leper tot Nieuwkerken Waas.

Zelf heb ik toen die Poolse worsten leren waarden. Die was echt lekkerrrrr!

Ik laat me gaan in een redelijke wijn van Antinori! Een Cipresseto - rosé! 't Is tenslotte bijna zomer voor iets....

Direct volgt het hoofdgerecht: gegrilde zalm met gele bonen en citroensaus met tomaten en kartoffelkroketten! Met een bloemboeket erbij! Wat een bizarre keuken.

Ik had van de gele bonen meer verwacht, de zalm was goed, de kroketten uit de diepvries, en de citroensaus melig. De tomaten flauwe kul. De bloemen evenzeer.

Al bij al duur en veel pretentie voor een hoop flauwe kul.

Ik mag van de cheffin mijn fiets in de oude kloosterzaal zetten wegens 'angst voor diefstal' zoals zij dat in haar raar Duits zegt. Op tv boeiend programma over Berlin Alexanderplatz ! Van Döblin tot de protesten in 1988 die tot de val van de Muur en de DDR leidden. De neef van de staatsarchitect over zijn visie op het gebouw van de leraars en de televisietoren waar ik in het nachtelijke donker met Zeno nog gegeten heb tijdens onze Berlijnreis. We zagen de lichtjes van de stad onder ons voorbijkomen wegens een draaiend platform.

De fotoselectie van vandaag: <https://www.flickr.com/photos/59276281@N00/shares/1d8go2>

Cedynia - Frankfurt/ Oder - Slubice Polen

Maandag 15 juni 2015 109km

Slecht geslapen, veel te laat oogjes dicht en veel te vroeg wakker van de vogels bij het open raam. Uitgebreid ontbijt met slecht brood en over de Cisterziënzerinnenkasseien naar de Oder richting Frankfurt waar aan Poolse kant een redelijk hotel met grote kamer. Het eerste stuk naar de Oder leidt langs een alternatieve route door grote acacia-bossen naar beneden. Over gruwelijke kasseien, ooit bol gelegd en nog slechts zelden

benut te zien aan het dichte onkruid over de middenrug. Kleine en grote keien door elkaar, 8,7 km lang. De randen zijn los zand waarop ik makkelijk wegschuif zeker bij enige snelheid.

Wat een godvergeten gore Poolse ellende! Het bos loopt uit op uiterwaarden waar veel ooievaars en ook reigers staan te vissen. Eens op een berijdbare weg hier en daar een kobold met drank of een oud wijfje dat wat aan de luiken staat te morrelen.

Het Poolse platteland, waar de Rus zich thuisvoelt?

Weer langs de Oder Berlin Center Polenmarkt de brug over tot het bordje Frankfurt Oder 85 km! En dan had ik al een derde van een batterij leeg en amper 18 km onder de wielen. Langs de dijk onder de ochtendzon blijf ik gespaard van te felle kopwind.

Mijn illusie om over het Poolse platteland verder te rijden was meteen genezen. Hier blijven de littekens van enkele eeuwen Russen, Roomsens, Pruisen, Nazi's en wederom Russen maar dan als solidair broedervolk voor vrede en vooruitgang wellicht nog generaties kelloid vormen op het land én in de hoofden der mensen.

Onderweg de langste spoorwegbrug over de Oder die gesloten is maar in een toeristisch fietstraject zal opgenomen worden. Tegen 10 uur veel fietsers. Velen in warme outfit tegen kou en zon? De dijken worden gemaaid en tientallen ooievaars van groot tot klein houden de wacht voor kleine zoogdieren. langs de dijkweg een grote dode das, in elkaar gerold en dus wellicht pijnlijk aan zijn of haar einde gekomen.

Gross Neuendorf Häfen

Bij Gross Neuendorf Häfen staat een mooie gerestaureerde laadtoren met nog enkele oude spoorwegwagons, wimpel - en lampjesslingers. De overslagtoren heeft een café en een loopbrug naar het hotel-restaurant aan de binnenkant van de dijk.

De ontwikkeling van vissersdorpje aan de Oder naar grote landbouwvoorzienigen als graan en groentenkamer voor Berlijn was een groot succes vanaf de XVIIIde eeuw. Met de aansluiting aan de Reichsbahn in 1911 kwam de ontwikkeling helemaal op dreef.

Tot 1970 werden de landbouwproducten per trein vervoerd, daarna per LKW.

Een hoogzwangere vrouw zit te turen op een plonsbadje dat ze laat vollopen met water, terwijl de vader van haar vrucht met grote

deskundigheid een dak op zijn nieuwgebouwde garage legt. Het belendende woonhuis is duidelijk ook eigen handwerk en pico bello afgewerkt. De huisjes aan de overkant zijn zeer oude dijkhuizen die gerenoveerd werden.

Ze willen hier duidelijk vooruit. Maar met een grote spandoek tegen de gevreesde ondergrondse CO2 opslag: 'Weder hier noch anderswo!'

Ik nuttig de laatste eland biltong en wat noten voor de volgende ruk naar Frankfurt ad Oder, een stad die ruim een derde van haar bevolking kwijt is sinds de Wende.

Aan de Poolse kant van de Oder blijven de inwoners blijkbaar makkelijker zitten en zuipen. Aan de Duitse kant kom ik herhaaldelijk horeca gelegenheden tegen die zich ook richten op fietsers langs de Oder Neisse Fahrrad route, of ook op zij die Berlijn-Brandenburg doen. Mooi ingericht, degelijk meubilair.

Spijtig genoeg is er van hier tot Lebus niets meer te vinden. Dus ook geen water. Onderweg nog een inoxen zuil waarop 1945 ter herdenking van het eerste bruggenhoofd in januari 1945 van het Rode Leger, wat verder een monument voor de enorme dijkdoorbraak van 1948 met uitgebreide argumentatie dat het niets te maken had met de Russen, niet in 1945 want alles was in 1948 helemaal hersteld, niets in 1948 want bij het kruien van het ijs hadden hun bombardementen op de ijsmassa geen effect gehad en de dijkdoorbraak gebeurde vóór de eerste bom viel.

http://www.kienitz-du.de/Kienitz_Panzerdenkmal.html

Vanaf deze plaats in Reitwein commandeerde maarschalk Zjoeikov zijn troepen voor de laatste stormloop op Berlijn.

De borden vermelden ook dat het de Hollandse dijkbouwers en wateringenieurs waren die in de XVII de eeuw het hele stroomgebied van de Oder die boven de omliggende polders uitsteekt, in goeie banen te leiden, met polders, kanalen en dijken. In Lebus, nog 10 km te gaan, vind ik een hengelaars clubhuis met hengelsalade, bier en linzensoep. Maar dat zag ik te laat. Het staat hier op de parking aan de rivier vol met auto's van fietstoeristen. Het is een lekkere groentensalade met gebakken stukjes zoetwatervissen waaronder

één stukje paling.

Het duo Berlijnse heren van voor in de dertig die de hele Oder-Neisse-Radweg peddelen van zuid naar noord komen uit een Nordmarkdorp zoals ik ze ben doorgereden. Ze herkenden direct het zeer gesloten, achterdochtige karakter en het probleem om zich in taal uit te drukken. Zij waren naar Berlijn getrokken om te studeren en te leven, en ze gaan na 12 jaar nog zeker niet terug.

Berlijn bevalt hen zeer, behoudens de keuzestress over wat ze allemaal kunnen en willen zouden moeten doen. De ene was ook niet te spreken over de alternatieve keuken, goedkoop vreten zoveel je wil met de goorste troep dan Turken, Chinezen, Thai's, Polen, Russen, Italianen, Skandinaven en Imbiss.

Maar de alternatieve Ottolenghi aanhangers kunnen er ook wat van. Lekker? zeker, verantwoord? zeker, gezond? zeker, maar belachelijk duur als je de prijzen van de vegetarische producten vergelijkt op de markt! Boeiend gesprek.

Ze hadden tips zuidwaarts voor goeie cafés en restaurant. Ze deden 40 tot 50 km per dag. Veel van hun vrienden doen ook langere fietstochten. Een had op drie maanden de Noordkaap gehaald.

Karl, Karl en Ernst.

Nog 12 km naar Frankfurt ad Oder waar ik eerst naar een fietsenmaker tijd, Fahrrad Schondau waar ik meteen door een oude man geholpen word. Fietsbagage en batterij demonteren, op werksteun klemmen, hij weegt erg zwaar vindt hij.

Hij denkt dat ik uit Nederland kom aan mijn accent. Van België wist hij niet dat ze er ook plat niederdeutsch spraken. Hij stelt de spaken af, en geeft een kettingsmeerbusje mee voor 7,99€.

Voor het centreren wil hij niets. Ik heb hem 20€ gegeven. Dat vond hij wel leuk.

Er kwam een koppel met zoontje voor zijn verjaardag een mooie fiets op de groei kopen.

Een middenleeftijdkoppel haalt hun gloednieuw duo identieke man/vrouw fiets op. Dat draait daar prima.

In Frankfurt worden nog echte communistische tradities hooggehouden. Ik passeer de Karl Liebkechtstrasse, rij op de Karl Marxstrasse en kruis de Ernst Thaelmann Allee.

Het doet me wel iets die ostalgie naar de als mooi ervaren illusies onzer jeugd.

Die liggen meteen in duigen bij het grootse vervallen en overwoekerd 'Lichtspieltheater der Jugend', waar een krachtige staalarbeider en een even krachtige bureaucheffin waken over de destijds toestromende toeschouwers.

Nu houden ze toezicht op het wassende onkruid.

De stad lag na WOII ook grotendeels in puin, maar werd volgens socialistische urbanisatieprocessen heropgebouwd met veel succes, vind ik vandaag nog steeds. Brede lanen, veel winkelende passanten, mooie appartementen met beneden veel winkels die blijkbaar nog draaien.

Chinees Polen.

Al is hét winkelgebeuren verplaatst naar de Chinese kant van de stad.

Door de erkenning van de Oder Neisse grens splitsten heel wat steden op de rivier in een Poolse en een DDR stad.

Aan de Poolse kant lijkt het China wel. Ongelooflijke commerce voor de Duitsers in sigaretten, tandartsen, optiekers, kapsters/bordelen, groenten aan spotprijzen, electro, casino, tattoo en piercing voor een prikje, enz. Hier kan alles en is alles billiger voor geld!

Hotel Kaliski is een raar gebouw waar ik dus de suite heb geboekt voor de prijs van een simpele kamer. Toch één voordeel aan genius bij booking.

Effectief een dubbele grote kamer met een anderhalve meter tv wegens anders niet goed te zien vanuit het bed. De badkamer is groot en nieuw, maar geen bad?

Mijn fiets in een open garage! Maar er is een nachtwaker. De buurt is niks maar het restaurant tot 23 uur open. Ook fatsoenlijke WiFi en alles is schoon.

Het meisje aan de receptie praat liever Engels dan Duits met mij.

Het goed aangeschreven Ramzes restaurant van het hotel serveert alle soorten Grimbergen! Met en zonder het gezeur van Jan Declair.

Hier kan je echt alles krijgen, snel en Billig: Turkse kebab van varkensvlees! Pizza, Pools, Italiaans, Russisch, Schwein shoarma! Vriendelijke bediening, veel lawaai.

Maar ik ben moe en dus snelle hap en morgen wellicht een stuk meer dan 110 km naar Bad Muskau. Dan nog iets van 60 km naar Görlitz en ik heb dit gedeelte afgemalen.

Dus daar uitzoeken hoe het nu verder moet om tijdig en in redelijke staat thuis te komen. Het kilometers malen langs de wintertijden van de Oder lukt me nog vrij goed.

De Koga Bion X staat nu geblokkeerd op 25 km/uur zoals het van de EU wetgeving moet. Ik verbruik dus minder stroom, rij trager maar ik heb toch weg een hele zware trein bij met de bagagekar. Al bij al moet ik op vlak iets van 120-130 km zonder al te veel tegenwind, stadsverkeer of nijldige hellingen rond kunnen krijgen.

<https://www.flickr.com/photos/59276281@N00/shares/nivLAE>

Frankfurt ad Oder - Bad Muskau

Dinsdag 16 juni 2015 135km

Nachtelijke hamstringkrampen li en dan nog eens re, behoorlijk gevloekt van de pijn. Zonder toeschouwers is dat nog erger.

't Wordt stilaan een zware trip, zonder medelijders. Ik weet niet meer spontaan welke dag het is of waar ik een paar dagen geleden was. Het mechanisme van eten, slapen, opstaan, eten, vertrekken, aankomen, en weer opnieuw weegt door, zeker langs de Oder Neisse Radweg die ik zo snel mogelijk probeer af te handelen.

Enorme ontbijt mogelijkheden in het Kaliski RamZes restaurant.

Er zaten reeds drie Polen te schransen. Twee reuzen groter en zwaarder dan ik, waarvan één

baas, naar taal en tekenen. De derde was een gluiperige springer, die zelfs de koffie en het juiste fruitsap ging halen voor de chef.

De chef commandeerde beide helpers die bijna op Noord-Koreaanse wijze de mededelingen van de chef noteerden op een Samsung mini ipad. Hijzelf gebruikte alleen een oude gsm.

Hij dronk ook heel veel cappuccino's. De eieren waren prima, de Poolse worsten ook.

Het brood Duits en goed en dan een enorm gamma aan alle mogelijke charcuterie, vissla, gevogelte en gerookte zalm, met diverse kaassoorten en kruidenkazen. Flink toegetast wegens vandaag de langste trip tot nu toe voor de wielen.

Nu ik aan de andere kant de grote Lindenallee doorrijd, blijken daar wel veel winkelruimtes leeg, dvd of kebab zaken.

Eisenhüttenstadt

Eisenhüttenstadt heeft altijd tot mijn verbeelding gesproken. Eisenhütten hoe verzijn je het!

Bij de toegangsweg langs een soort expresweg staat een enorme zuil waarin de naam en een stalen symbool van de stad van de hoogovens aan het water waarboven de vredesduif.

Destijds had de Poolse cineast Andrzej Wajda een film over een vergelijkbare stad in Polen, De man van ijzer - Der Mann aus Eisen (1981). Ik vond die toen erg dissident en mooi. Wat hebben mensen als Wajda ons geholpen om de leugens op een andere manier te doorzien.

Hij werd door de PvdA - Amada goed bevonden omdat hij het Russische revisionisme en dat in Polen aankloeg. Maar zijn kritiek was elders voor de betere verstaander ook geldig. Met name in China, Albanië, ... Arcelor Mittal heeft nu de hele Eisenhütten bedoening in handen.

https://de.wikipedia.org/wiki/Der_Mann_aus_Eisen

De stad zelf is nog steeds adembenemend lelijk en inspiratieloos, ondanks de betere partijbondsverblijven aan de partijgebonden Allees: Karl Marx, Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg - ook een Poolse jodin trouwens - en deze keer ook voor een oude vriendin van Lenin: een hele Clara-Zetkin-ring. Het was toch weer even slikken.

Via W E een oude ingenieurs-student van de VUB, en zoals ik destijds gestopt met zijn studies om proleet te worden in een staalgieterij, wiens moeder Lenin begin jaren 20 persoonlijk had ontmoet

als vertegenwoordigster van de Nederlandse communistische partij in Moskou, heb ik namelijk zowel met Lenin als met Clara een handgeefafstand van 3 ipv de gebruikelijke 6!

Dat ik daaraan moet denken op de fiets door Eisenhüttenstadt, en dat ik het meer had voor Aleksandra Kollontaj dan voor Clara of Lenins wettige Nadezjda Kroepskaja. Mijn geliefde trouwens ook. Kollontaj's biografie en 'Wegen der liefde' scoorden toen nog goed.

Cisterciënzers

De weg naar Neuzelle komt me op een bepaald moment bekend voor, alsof ik er al eens geweest ben.

https://de.m.wikipedia.org/wiki/Kloster_Neuzelle

Met om de hoek een groot meer, een brouwerij, schoolkinderen, schaduwrijke lindebomen en in de verte een barok kloostergebouw met kerk. Het was net zoals in de buurt van het Franse Compiègne, en wellicht op veel plaatsen waar cisterciënzers of cisterciënzerinnen kloosters bouwden. De kerk grijpt binnen naar je strot door de overdadige slagroom barok. Het leek erger dan de Asamkirche in München, en duidelijk minder geraffineerd in het scheppen van diepte illusies.

https://en.m.wikipedia.org/wiki/Asamkirche,_Munich

Dan weer de wanhoop in de uitgestrekte weidelanden met betonplaten als wegenis, dwars 30-50-100 cm breed en soms ook in twee stroken overlans. Het is er zeer moeizaam rijden, voor

fiets, kar en trapper. Het enige leuke is een boer op traktor die enthousiast wuift en een ouder koppel dat ook omstandig groet. De mensen lijken hier wel wat vriendelijker.

Waar Garmin 35 km aangaf is het nu 50 km aan Ratzdorf bij de monding van de Neisse in de Oder. Het beroemde Gast- & Tanzwirtschaft Café Kajüte is gesloten tot 12 uur.

Dus maar het belendende Oderbuck Gästhaus waar vroeger een scheepswerf stond van de familie Cochius. Binnen hangt een merkwaardige verzameling foto's van de werkzaamheden eind XIX de eeuw.

Design fietsers

Een man van mijn leeftijd en postuur zit intensief met een Mont Blanc vulpen schoonschrijft te plegen in een grote sjieke Moleskin met het kaartenhoekje van de Oder Neisse Radweg erbij. Zijn partner, zeker 15 jaar jonger, slaapt of ligt alleszins met de ogen gesloten te wachten. Ze vertrekken enthousiast. Hij in een geruite bermuda met een senfkleurige sweater van Henri Cotton's. Zij in een driekwart broek, lichtgrijs met rode

zakkenopstiksels waarboven een blauw-wit geruite grote keukenhanddoek geknoopt als halfrok. Zij draagt een grijze sweater van Jack Wolfskin met zwarte randen en een haardoek in dezelfde koolputterszakdoekenstof als haar overrok.

Mensen nemen vaak hun toevlucht tot bizarre kledij om de gebruikelijke nauwsluitende schreeuwlelijke reclameshirts in de ogen van hun sociale achterban te ontwijken. Hun fietsen zijn duo, duur en de tassenoutfit design.

Ze groeten omstandig met wensen voor een behouden trip en zo en ik ook.

Bij vertrek na het proberen vast te zetten van de rechter spiegelarm, waarbij juist dat inbussleuteltje niet bij, en het smeren van kettingen kamwielen met het smeerbusje van de vriendelijke fietsenmaker in Frankfurt, plots ."Error 60!"

En een sleutel op de display wegens technische interventie nodig! In de kopie die ik gelukkig had gefotografeerd op mijn iPad bleek dat het om 'Over current' zou gaan en dat ik daarvoor een technicus van bionx moet contacteren.

Met derde witte batterij! Beangstigend!

Batterij losgemaakt, gewacht, en de boodschap komt niet meer op bij het opnieuw plaatsen. Met trillende handen en voeten toch maar voorzichtigjes vertrekken in de hoop dat de gruwelboodschap wegblijft. Mijn fietstrein is zo zwaar dat ik amper 15km per uur gemiddeld haal zonder ondersteuning. 45 km door het Neisse uiterwaardengebied.

De rivier staat hoog, veel regen uit het zuiden. Op een oude betonnen brug die opgeblazen werd, staat het peil van augustus 2000. Wij waren toen in Kassel. Heel het Oder Neisse en Elbe stroomgebied stond toen zeer hoog onder water. De toenmalige SPD

bondskanselier Schröder liep toen op tv in zijn loden en groene laarzen door de modder. Het kwam hier tot op de winterdijk.

Steeds meer toerfietsers. Vriendelijke mensen nu. Een groep van tien Franse middenleeftijdsmannen met een Getto Blaster die met Franse zwarte rap muziek het trap tempo aangaf. Je hoorde de bende een halve kilometer aankomen en vertrekken.

Een vader met zoon, hij 70 uit Rostock en de jongen 30 uit Oost Berlijn. Ze waren zeer tevreden van de Radweg. Ze snapten niet waarom de Polen het aan hun kant niet doen. Geen traditie volgens de oudste, maar dan ook geen toeristen. Hij was blij met mijn complimenten over Rostock. Hij woonde er ook graag en hield van het helle licht en de zee.

De tafel met banken staat hier bij de grensovergang in Forst(Lausitz) waar een erg mooie kunstwerk met de bloem van een roos die opstaat uit de rvs plaat waar ze uitgesneden werd, met een mooie tekst over rozen ipv oorlog voor 750 jaar Forst in

2015. Grenzrose! <http://www.kulturwege-forst-lausitz.de/inhalte/aktuelles-36364.php>

Levensverhaal

Ik eet abrikozen met noten wanneer een oude man zichtbaar vermoeid zijn fiets naast de mijne plaatst en vraagt of hij asjeblief bij mij op de bank aan de tafel mag komen zitten, want hij kan niet meer. Ik bied hem water en abrikozen en noten aan, naar dat wuift hij hijgend weg.

Als hij wat bekomen is moet ik raden hoe oud hij is. Gezien zijn tanden en het goud dat erbij zit schat ik hem dik 80. Maar dat is op die leeftijd delicaat en dus maak ik er 75 van.

Het ijs is gebroken want hij is er 83! Ondanks zijn leven! Dus heeft hij maar een paar aanmoedigende vragen nodig om te vertellen dat hij als eenjarige met zijn moeder uit Posen was gekomen naar haar moeder in Forst.

Zijn vader was dood geschoten door mede Duitsers wegens een verrader, aldaar en toen, waarop zijn moeder degelijk heenkomen zocht. Voorlopig, want met de Krieg in 1939 werd het alleen maar moeilijker, voor haar en haar moeder, want haar vader was in de eerste WO gesneuveld.

In 1944 vluchten ze voor de oprukkende Russen naar Potsdam, maar versukkelen daar in de enorme chaos en de bombardementen.

Toch overleven ze alledrie en is Forst niet zo zwaar getroffen. Maar dan worden alle textiel fabrieken leeggehaald en alle machines mee naar Rusland afgevoerd en is er geen werk meer en honger en armoede, die zij ternauwernood overleefden met hulp van families die boerden.

Later hoorden ze van teruggekeerde krijgsgevangenen dat de Russen al die machines, kabels, buizen en andere infrastructuur bij hen

gewoon op grote hopen stortten die daar gewoon bleven liggen, zonder dat er iets mee gebeurde. Hij was sloten- en gereedschapsmaker kunnen worden en daardoor had hij altijd en overal werk. Want met de Brandenburgse textielindustrie is het nooit meer goed gekomen. Hij heeft dan nog tot in 1995 gewerkt in Cottbus. Zijn vrouw werkte ook en bij hun pensioen hebben ze meteen een auto gekocht en met de tent heel West Europa bezocht op maar een paar landen na. België had hij bezocht. Hij vond het er schoon en lekker van eten en snoepen.

Ze wilden absoluut zelf zien hoe de mensen daar leefden. In het oosten hadden ze geen zin. Niemand trouwens. Ze waren nooit verder geweest dan Cottbus en een keer naar Frankfurt ad Oder, maar dat vond hij niks. Nu rijdt hij iedere dag 5 km met zijn nieuwe fiets, 't moet van de dokter, want hij heeft drie jaar geleden bypasses gehad en zo tegen de wind in was erg zwaar.

Hij zei dat hij een gelukkig man was met een zoon die werkt in de bouwmarkt. En zijn vrouw nog goed gezond.

Zijn grootste geluk was dat hij in 1947 wanneer de dienstplicht in de DDR weer werd ingevoerd hij er net binnen viel, maar dat de officier met zijn verhaal van Posen als kind en zonder vader - wegens anti nazist en zo - hem bij de reserve plaatste zodat hij nooit naar het leger of vervangdienst moest.

Hij gaf me een hand wanneer hij weer vertrok en ik wenste hem nog vele jaren fietsplezier in Forst en Lausitz.

Op de winterdijk naar Forst heb ik op mij iPhone Beethovens 9de opgezet. Het was passend en ontroerend.

Rozenstad

Het traject langs de Neisse is mooi. De rivier is smaller en kleiner, maar staat vrij hoog. De schutsluizen zijn overal opgeblazen tot de hoogste vorm. Het zijn enorme rubberen zakken tussen de muren die het water tegenhouden.

Forst zelf is redelijk mooi van promenade met verschillende bruggen die als opgeblazen ruïnes getuigen van wat hier allemaal gebeurd is. Forst is ook de Oost-Duitse rozenstad met een prachtig rozenpark.

Tot Bad Muskau kan ik het Fürst-Pückler-Pad volgen. Betrokken vorst heeft daar een enorm park van bijna 1000 ha laten aanleggen in Engelse stijl. Toen zijn geld op was heeft hij het verkocht en kwam het in handen van oa de Nederlandse prins, tweede zoon van Willem I, Willem Frederik.

Fürst-Pückler heeft naast een pad, park en paleis ook een ijsje op zijn naam: de Fürst-Pückler-Schnitt. Nooit geweten dat dit mierzoete ijs uit onze prille jeugd naar hem was genoemd. <http://www.muskauer-park.de/>

https://de.wikipedia.org/wiki/Hermann_von_P%C3%BCckler-Muskau

Het schijnt allemaal zeer de moeite maar ik moet me haasten om de ruim 130 km rond te krijgen. De laatste loodjes wegen ook hier weer het zwaarst.

Langs typische Oost-Duitse betonplaatwegen tussen uitgestrekt dennenbossen waar destijds achter iedere boom een VOPO kon staan, en geen enkel verkeer te zien, toch in Bad Muskau geraakt.

De grensbrug over, door de gebruikelijke Polenmarkt die aan het sluiten is, naar het bizarre Q. hotel waar een wat rare uitbater op mij zit te wachten. Het interieur lijkt een oude travestietenclub, homobar met gelegenheid tot intiem kameren. Wel is alles schoon en is de wellustige glorie van weleer wat vergaan in de burgerlijkheid van plantjes, posters en aardbeien in potten. De kamer is treffelijk met een ferme badkamer.

Morgen ontbijt om 8 uur. Eten heeft hij niet maar op de hoofdstraat beveelt hij iets aan, het Parkhotel. Het ligt groot en ongezellig te wezen naast een benzinepomp waar de lokale handelaars met een trailer een enorme sigarettenverkoop-stacaravan-constructie aan het verplaatsen zijn met een dure glimmende Range Rover als tractor. De constructie kan net onder het luifeldak van de ARAL benzine pompen - billiger! - gesleept worden. Polen zijn echte bricoleurs. Blijkbaar met succes.

Aanvankelijk alleen, behoudens bierdrinkers op het rookterras buiten, word ik snel verzorgd door een meisje van voor in de 20 met een bizar kort rokje en een diepe

decolleté voor haar appelborstjes. Ze lijkt me aanspreekbaar voor en na.

De cheffin is zediger gekleed en kent wat Engels. Een ferme arrabiata met een grote Grieks sla en Eton Mess, een halve liter bier en een cappuccino voor 14€. Het was ook nog lekker.

Intussen zijn er twee families - 8 en 6 - binnengekomen om iets leuks te vieren met veel bier en schweinefleisch. Morgen Görlitz 58 km. Dan de trein naar Dresden voor 2 nachten daar. Hopelijk nu wat rustiger want ik heb me de laatste dagen flink geforceerd voor een maximale afstand met minimale ondersteuning.

Voor de foto's <https://www.flickr.com/photos/59276281@N00/shares/smLns9>

Bad Muskau- Görlitz - Dresden

Woensdag 17 juni 2015 70 km

Onze uitbater is erg vriendelijk en heeft per tafel een omstandig ontbijt geprepareerd. Ik kan kiezen tussen een pan Poolse worsten of roerei. Hij lijkt wat ontgoocheld als ik een lichte voorkeur voor eieren durf te suggereren. Maar hij herpakt zich snel en spoedt zich naar de keuken.

Bij het afrekenen - veel goedkoper dan een Duitse JH - heeft hij een heel verhaal over hoe voordelig alles op de Polenmarkt is en dat de koers daar ook beter is voor de euro vs zloty. Hij weet onderweg een goed zwembad in de Neisse. En Görlitz is ver.

En hij kan het weten wegens bij hem heel veel fietsers die komen overnachten langs de Oder Neisse Radweg. Die vondst van die Oder Neisse Radweg is waarlijk schitterend. Het helpt de locals als toeristen op de fiets in hun eigen streek, zij het bijzonder weinig elektrisch ondersteund, dat is in het oude oosten nog niet echt aan de orde. Maar het brengt vooral tienduizenden en meer toeristen uit het oude West Duitsland, Berlijn en heel Europa met de fiets langs de nieuwe en alweer verdwenen oostgrens. Er is ontzettend veel te ontdekken, en de Polen profiteren alleen met hun zeer goedkope en vaak toch fatsoenlijke horeca. Hotelprijzen zijn vaak de helft van over de schreve, restaurants tot een derde!

Maar mentaal is Görlitz zeker nog ver. Dik 65 km waarbij een bijzonder pijnlijke helling, waar ik de laatste 500 meter mijn hele fietstrein te voet naar boven heb moeten duwen: behoorlijk moe, stijf, suf. De afdaling was leuk en een mooi stuk over een oude buurtspoorwegaanlijn tot in Görlitz alwaar veel werken aan de weg en de straten.

Ook reeds mooi aangelegde straten, maar een kwart van de huizen rond het station en op de grote boulevards naar het Bahnhof staan leeg te verschimmelen.

Hier zijn koopjes te doen, maar er is te weinig volk, lijkt me.

Görlitz = Zgorzelec

In Görlitz eerst naar het Bahnhof voor een ticket met fiets naar Dresden, 25€ om 16:44 uur. Een ticket is hier een hoop papier, voor de betaling, de kaart, het bewijs, de fiets en een kartonnen omslag. Hopelijk gaat de rustdag daar morgen beter. Görlitz rond het station was ooit mooi en druk wellicht maar de Berlinerstrasse is nu bijna leeg. Amper winkels en veel kebab, Imbiss en Viet horeca. Aan het station nog wel opschriften van hotels uit de DDR tijd. Maar allemaal gesloten en vervallen.

De Obermarkt oogt mooi, een groepje Andes indianen staat indringend te zingen, zij het zonder poncho. Deze centrum straten en huizen zijn ook fatsoenlijk opgepoetst Het Silesische museum is groot, mooi gerestaureerd met een knap gepresenteerde matige tot onbenullige collectie. De tentoonstelling over WOII kunst is flauwe kul. Die over Görlitz onder de nazi's, de Russen, de DDR en de Polen interessant. Er was hier destijds heel veel weerstand tegen het erkennen van de Oder- Neisse grens door de regering van Willi Brandt. De Russen hielden hun in 1941

geannexeerd Oost-Polen, de verdreven Polen dienden te verdwijnen naar West Polen en Silezië waar de Duitsers verdreven waren. 3,5 miljoen mensen in enkele maanden eruit gejaagd.

De bejaarde fietser gisteren wist nog dat de Polen tegenwoordig nog liever met de Duitsers optrekken dan met de Russen. Nu gaan de Oder Neisse steden prat op hun statuut van Europese stad, ook op het web met de .eu-extensie voor hun domeinnamen: geen grensposten meer en vrij verkeer van mensen en goederen over rivier en landsgrens.

Aan de Poolse kant Zgorzelec, zit een restaurant uit 1997, Altstadt Keller in het Duits, met een mooi terras en uitzicht op de mooiste stukken van de Duitse stad met kerk. Ik kan hier nog een merkwaardige maar lekkere schotel gegrild rundsvlees met asperges consumeren met geroosterd Frans brood. Op het typische blauwe bolletjes porselein uit de streek. Er ligt hier sinds 1273 een brug met drierad-watermolen, precies op het snijpunt van de 15* meridiaan en de Via Regis, de kortste weg van Parijs naar Moskou!

De rest van de Poolse oostkant is mooi vernieuwd straatwerk met pleinen en bomen en uitsluitend sigaretten-winkels. Verderop bij een paar museumhuizen zit nog wat horeca. De intussen weer mooi vernieuwde brug spuit nu en dan een watergordijn in de Neisse. Het was gisteren behoorlijk fris wegens de hele dag bewolking. Maar vandaag is het nog kouder. Er is wel veel meer zon maar de wind is koud en ik moet na twee weken weer mijn fietsjas opduiken om erger te voorkomen. Intussen ben ik dus in de fase van versuffing gekomen. Het doel is bereikt. Ik heb Görlitz gehaald.

Versuffing.

Al bij al een 1630 km zonder al te veel ellende, technisch noch fysisch maar met een goede onderdompeling in het noorden, het Balticum en het oude oosten. Nu nog een deel van Saksen en Thüringen, al zit ik zowat op mijn tandvlees en twijfel of het niet leuker zou zijn om dat met mijn geliefde met de auto te doen dan nu met fiets en trein. Hopelijk brengt Dresden morgen genoeg wijsheid in rust want ik ben intussen ook te moe om nog efficiënt te beslissen.

De WiFi zoals ze zich in Polen ook zo liever onderscheiden van den Duits waar het WLAN heet werkt niet buiten, dus ik ruim plaats voor een hele groep Poolse bejaarden die dan lekker gezellig samen kunnen zitten. Ze worden bijna wild enthousiast wanneer ik hen in het Pools afscheid wens. Twee woorden Pools worden hier zeer geapprecieerd en verder veel liever Engels dan Duits. Maar binnen ook geen WiFi.

Ik ga nog effe met de fiets door de stad, waar ik van die fameuze 4000 Jugendstilhuizen nog niet teveel gemerkt heb. Dan langs het fotomuseum. Het kan daar misschien iets authentieker zijn. De grote barokbib laat ik aan mij voorbijgaan. De weg is daar helemaal opgebroken en de nieuwe tentoonstelling komt pas in het weekend.

Fotomuseum

Het fotomuseum is een treurige maar moedige poging van enkele vrijwilligers om toch minstens de herinneringen aan oude glorie nog wat te onderhouden. <http://www.fotomuseum-goerlitz.de>

In het Huis van de familie Herbst & Firl staat een collectie oude tot zeer oude toestellen. Er was in Görlitz volgens mijn privé gids 15% werkloosheid. Zelf had hij altijd bij Siemens in de grote turbinebouw gewerkt. Van 2600 na de Wende naar 600 man personeel en daar gaan er nu nog 350 uit want het bedrijf verhuist naar Hongarije. Geschoolde jongeren vertrekken hier vooral naar München en Stuttgart. En ze komen niet meer terug, zegt hij.

Tot Napoleon was Görlitz zeer rijk wegens de textielindustrie (Tuch). Daarna ging het bergaf. In de XIXde eeuw kwam ook hier de fotografie op wegens optiek industrie en chemie. Dat draaide redelijk tot eind jaren tachtig. Zij leverden o.m. optieken voor apparaten die in Dresden gemaakt werden. Zoals de beroemde Praktika en andere Oost-Duitse mechanische camera's. Hij had een mooie collectie oude en minder oude camera's. En hij was bijzonder trots op het grootste toestel dat hier ooit gemaakt werd voor hele grote beelden. Het werkte nog in Hamburg maar toen ze er daar mee ophielden mocht het maar huis op pensioen.

Nog trotser was hij op een metalen apparaat voor architectuurfotografie. Het won de eerste prijs op de grote foto-aparotententoonstelling in West-Duitsland. Maar het was 1991 en dan kon er niets goed uit Görlitz komen. Dus werden er maar enkele van die camera's gemaakt. En wat later was het overal met de analoge chemische fotografie gedaan. Het bedrijfsgebouw werd gerestaureerd met EU geld en daar houden ze hun gast tentoonstellingen. Nu iemand uit Wenen met foto's van stadsbeelden gespiegeld in waterplassen of ramen. Een droeve bedoening voor 4€!

Volgens hem staan er in Görlitz alleen Jugendstil huizen in de Goethestraat achter het station. Ik ben er naartoe gereden en heb er niets gevonden. De stad heeft voornamelijk Wilhelmische huizen, ook volgens hem. Vergelijkbaar met einde XIXde eeuw in Frankrijk. Met pseudoclassicistische gevels. Alleen de brandweerkazerne in de buurt heeft eerder iets Art Déco.

Het station wordt overal belaagd door onkruid, tussen de sporen en op de perrons. Wel nog een mooie overkapping en magnifieke gebogen glaspartijen aan de kop van de perrons. De trein waar ik meekan, rijdt heen en weer tussen Dresden en Görlitz en blijkt zeer geliefd bij fietstoeristen. Er kwamen er wel 12 uit - vnlk oudere koppels - met bagagetassen en fietsen. Hij vertrekt rond 16:44 uur en komt in Dresden Hbf aan om 17:59 uur. Veel goed geklede jonge mensen, zonder tattoos, zelfs een jonge vader met een leuke baby naast mij.

Dresden Hbf

Ik ben er ooit met Chris en onze toen nog kleine kinderen geweest, met de trein vanuit Pirna geloof ik. Het was nogal beroemd wegens de rellen die het einde van de DDR inluidden. De parteigenossen hadden in hun harde kop verzonnen dat de onderdanen die naar de West-Duitse ambassade in Praag gevlucht waren, per se over DDR grondgebied dienden te rijden om naar de BRD te emigreren. Als laatste vernedering. Dat liep heftig uit de hand, want vele tienduizenden Dresdenaars wilden absoluut de gelukkigen toejuichen. De scene komt ook voor in de film Der Turm https://de.wikipedia.org/wiki/Der_Turm_%282012%29

naar de gelijknamige roman van Uwe Tellkamp over Oost-Duitsland.

In augustus 2000 zagen we op tv in ons Dokumenta hotel in Kassel het water metershoog uit de stationspoorten spuiten bij de grote Elbe overstromingen.

Onderweg langs het spoor enkele vervallen kastelen uit de XVIII&XIXde eeuw. Op de fiets had ik er al wat gezien, zelfs één redelijk indrukwekkend bij Togra.

De B&B is erg goed, voor twee dagen, kamer op gelijkvloers, goeie WiFi, fiets onder trap. Veel Russen blijktbaar. Morgen een dag Dresden. Om te bekomen van zoveel littekens in het land en de hoofden van de mensen. 15 jaar nazisme en 45 jaar socialisme vreet aan een land en zijn bewoners.

foto's op <https://www.flickr.com/photos/59276281@N00/shares/D232Ge>

Dresden - Zwinger

Donderdag 18 juni 2015

Weer een woelige en te korte nacht ondanks de geruststellende SKYPE met thuis. De knoop zit hier in het traject dat ik per fiets - flexbus & DB probeer uit te vissen om binnen een week thuis te komen en ondertussen nog wat moois te zien. Dat is behoorlijk ingewikkeld, maar tegen middernacht had ik een haalbare oplossing uitgedokterd!

Vanmorgen dus vroeg naar Dresden Hbf om alles te bevestigen en aan te kopen. Koud en somber weer.

De Garmin is gestoord en leidt me van het hotel via 5,8 km door heel de stad waar de kortste afstand 1,4 km is. Maar daardoor omzeggens op mijn eentje door de oude stad, oud van lang en kort geleden. Dresden erwache!

Hier staat ook nog veel gewezen prestigieus beton op afbraak te wachten! En dus ook langs de plek waar Z 25 jaar geleden zijn tut verloren was, toen de ontbijtruimte van de Hilton in mijn herinnering. Nu een veredeld pizzarestaurant binnen de poort aan de raderboten op de Elbe. De sfeer was er nog net als toen kort na de Wende, alleen wat minder sjiek. Hij kwam pas op de boot tot de vaststelling van het verlies. En wij ook! Gewoonlijk zat dat speen wel ergens tussen zijn kleren of in de plooiën van de vouwbuggy, maar deze keer niet.

Hij heeft dat verder dan flink gedaan met wat extra aandacht, ook 's nachts in Oberpirna in zijn bedje in het afschuwelijke Ponderosa huisje op een indianen en cowboy park voor DDR burgers. Karl Mays Winnetou en Old Shatterhand waren die tijd zowat het enige exotische wat de DDR zijn arbeiders en boeren te bieden had. In alle vormen en smaken.

Gelukkig was zijn zus een en al toewijding om - zelf reeds gespeend - zijn leed met veel afleiding en aandacht te verlichten.

Ik tref bij het DB reisbureau een oudere dame die mij op een kwartier alle billigste oplossingen zoekt mit Fahrrad! En dat verschilt hier echt van land tot land. Sachsen Anhalt en Thüringen zijn gratis binnen de grenzen en dus anders dan de anderen! Uitgebreid en lekker ontbeten in de stationsrestauratie Marché en daar dan ook overnachting in Leipzig en Weimar geboekt. Als ik buitenkom uit het Hauptbahnhof regent het met andrang.

Zonder regenjas naar het Zwinger waar ik nu tijd zat heb voor de prachtige Franse pastelportretten, Saskia van en met Rembrandt. Bij Vermeersch' brief word ik omringd door een bejaard reisgezelschap uit het Leuvense met eigen gids.

Het is goed dit in Zwinger mee te maken. Het is goed om deze landgenoten zo ver in den vreemde geleid te zien door een oudere man die het alleen maar nazeggen kan. Het helpt vermijden dat we zelf te vroeg hulpeloos worden meegesleept in de stroom der toenemende jaren.

Ooit kan het komen, maar liefst nu nog niet.

Daardoor valt me weer een mooie associatie tussen Dresden en R. in.

Zij was een verstandige, hardwerkende, lieve blondine die graag haar nota's met ons deelde wegens vlijtig in iedere les en wij wegens ook nog werkstudent niet.

Zij schreef haar cursus commentaren als gedrukt. Wat van mijn broer en mijzelf niet kon gezegd worden. Zij tikte in het weekend ook nog het populaire weekblad Amada, later Konkreet. Zij kon zeer snel en goed tikken wegens ook nog ooit dactylo gevolgd. Dat was een vaardigheid waar je toen nog overal mee terecht kon voor een goedbetaalde job.

Ik ben zelfs eens op haar kleine kamertje met een ijzeren boekenrekje geweest in een bescheiden rijhuisje om een paar dagen 'Der klinischen Blick' te mogen lenen die zij in de bib door heel vroeg in te schrijven vóór de hopeloze wachtlijst te pakken had. En wij dus niet.

Het beroemde Duitse fotoboek van klinische beelden van pathologieën was wanstaltig duur, dus voor ons niet te betalen. Maar didactisch en diagnostisch zeer waardevol, zoals vele Duitse handboeken voor geneeskunde toen.

We hebben met 6 of 7 dwaallichten van de club afwijkingen in ons jaar geneeskunde twee sessies van vier uur van buiten blokken georganiseerd met het door R. ontleende bibboek, binnen haar ontleentermijn.

En we waren allemaal met brio geslaagd.

Haar vader was arbeider op een scheepswerf, haar moeder poetste geloof ik en R. was enig kind. Zij werkte zelf in de vakantie en op zaterdag aan de kassa van de plaatselijke Nopri. Zij had veel sympathie voor de partij van het ware geloof die ik toen nog bekende.

R. ging iedere grote vakantie tien dagen op reis. Vroeger met haar ouders en de gemeentelijke socialistische initiatieven, later als doktoraatstudente geneeskunde met een lokaal reisbureau naar goedkope landen. Ze was zo al eens naar Praag geweest, de Adriatische zee kust van Joegoslavië en de vaste prik voor oudere socialisten van toen Dresden-Erfurt-Gotha-Weimar.

Ze vond het wel een beetje sneu dat zij altijd de jongste was bij al die bejaarden. Nadien is ze met de missionarissen van het ware geloof ook eens naar Albanië geweest. Met leeftijdsgenoten.

Maar er was niets te zien geweest buiten fabrieken, boerderijen en propagandamusea.

In Dresden daarentegen had ze hele mooie schilderijen gezien, van Rubens en van Dijck uit de Scheldestad. Hoe graag ik haar ook als huisarts in de praktijk wou, ze koos bewust voor een ambtenarencarrière als arts. Dat kon er bij toen niet in. Ik was er eigenlijk kapot van.

Diogenes

En nu zit ik zelf voor die schilderijen die R. met de bejaardenbusreis heeft gezien in de vroege jaren tachtig toen in het Zwinger weer zekerheid heerste. Aan de ene kant heeft R. hier dus Rubens' Leda mit dem Schwan uit 1600 gezien. Boven zijn zatte Hercules.

Aan de andere kant Jacob Jordaens 'Diogenes' met zijn lamp op zoek naar een mens op een Antwerpse markt als agora.

<https://www.flickr.com/photos/59276281@N00/8375679267/in/photolist-dL8xDe>

En dan belt M wegens ziek en hoest en hypotensie en huis en dat geeft weer een beetje het gevoel erbij te horen, ook in Dresden, tegenover de hoog opgehangen 'Diogenes'. Parmigianino's Madonna met de roos toont een onbesneden(!) kleuter als Jezuskind en een Madonna waar de erotiek vanaf spat.

<http://skd-online-collection.skd.museum/de/contents/show?id=365254>

Maar dat is nog niets in vergelijking met Giorgone's Schlummernde Venus uit 1508/1510 na een vingersessie in postorgastische slaap waarvan landschap en bedlinnen door Tiziaan na zijn dood nog werden afgewerkt.

<http://skd-online-collection.skd.museum/de/contents/showSearch?id=294844>

Verbluft word ik ook door Hans Holbein de Jongere met zijn portret van Charles de Solier, seigneur de Morette.

<http://skd-online-collection.skd.museum/de/contents/showSearch?id=323161>

Met naast hem een intrigerend naamloos portret van Jakobina Stammler uit 1545 en aan de andere kant in dezelfde kamer van Pinturicchio een verbluffend portret van een knaap, naar verluidt de jonge Rafaël, die reeds argwanend de wereld inkijkt met de opkomende ochtendzon achter zich.

https://commons.m.wikimedia.org/wiki/File:Pinturicchio_-_Portrait_of_a_Boy_-_WGA17831.jpg

Van de oude Dürer hangt er uit 1521 'Bernhard von Reesen' uit Hansestadt Danzig in Antwerpen die enkele maanden later aan de pest stierf in wat later de koekenstad zou worden.

<http://skd-online-collection.skd.museum/de/contents/showSearch?id=271957>

Enfin dit alles om de asymptotische nadering te suggereren, de omtrekkende beweging te kunnen maken, het wenden en keren te kunnen verantwoorden, mij mentaal te kunnen prepareren op de enorme klap die komen zou in de laatste grote zaal die bijna iedereen als eerste betreedt. Maar omdat ik het al een jaar lang lang weet, heb ik een urenlange beweging gemaakt om deze schilderij pas als allerlaatste te confronteren.

Omdat ik vermoed dat ik daarna een lange tijd niets meer zal kunnen zien.

En het is ook zo. In de zaal eerst de andere wanden gedaan en opgemerkt dat er geen bank staat, dat er teveel volk staat op de exacte plaats, waar het parket weggeschuurd is door zoveel schuifelend aarzelende schoenen. Maar geleidelijk aan tegen dat ik er aan toe ben, verdwijnt de gegidste massa en sta ik oog in oog met haar en haar kind.

De Sixtijnse Madonna van Rafaël

<http://www.skd.museum/en/museums-institutions/zwinger-with-semperbau/gemaeldegalerie-altmeister/sistine-madonna/>

167. Er zijn bittere, moeilijke momenten waarop juist kinderen de volwassenen verbazen met hun verstandigheid, hun kalmte en hun berusting. Dat gold bijvoorbeeld voor de boerenkinderen die zijn gestorven in het hongerjaar, toen de oogst mislukte, voor de kinderen van de Joodse winkeliers en ambachtslieden tijdens de pogrom van Kisjinnjov en voor mijnwerkerskinderen als de sirene begint te loeien vanwege een ondergrondse ontploffing en de nederzetting in paniek raakt. Het menselijke in de mens gaat zijn lot tegemoet, en dat lot is typisch voor elk tijdperk, en anders dan in voorafgaande tijdperken. In alle gevallen is het zwaar... Maar het menselijke in de mens is altijd blijven bestaan, ook wanneer hij werd gekruisigd of gemarteld in gevangenissen. Het is blijven leven in steengroeven, in de houtaankap in de taiga bij vijftig graden vorst, in de met water volgestroomde loopgraven bij Przemyśl en Verdun. Het is blijven leven in het eentonige bestaan van ambtenaren, in het ellendige leven van wasvrouwen en schoonmaaksters, in hun slopende, vergeefse strijd met de armoede, in het vreugdeloze werk van fabrieksarbeidsters. De Madonna met het kind in haar armen staat voor het menselijke in de mens, en daarin schuilt haar onsterfelijkheid. Kijkend naar de Sixtijnse Madonna ontwaart ons tijdperk zijn eigen lot. Zo aanschouwt elk tijdperk deze vrouw met het kind in haar armen, en ontstaat een tedere, ontroerende, droeve broederschap tussen mensen van verschillende generaties, volken, rassen en eeuwen. De mens wordt zich bewust van zichzelf en zijn kruis, en plotseling begrijpt hij de wonderlijke samenhang tussen de eeuwen, hoe wat nu leeft verbonden is met alles wat ooit geleefd heeft en zal leven.

Vasili Grossman, Een klein leven, korte verhalen en essays.

<http://www.janvanduppen.be/?p=2575>

<http://www.skd.museum/en/special-exhibitions/archive/the-sistine-madonna-raphaels-ionicpainting-turns-500/index.html>

Nadien ben ik in een waas als op de tast naar museumcafé Alte Meister gegaan om te drinken en mijn ogen te deppen met servetten uit het toilet. Hoe ouder ik word, hoe emotioneler bij dit soort confrontaties of gedachten. Ik heb dat altijd wel gehad, precies bij wat Grossman schrijft. Onze kinderen wisten dat klein reeds. 't Is er echt niet op gebeterd.

Porselein

Het porseleinmuseum in het Zwinger is ook zeer de moeite. Prachtige Chinese en Japanse stukken, maar ook een selectie straffe stoten uit Meisen. De presentatie is magnifiek en de kleuren van de achterwanden in donkeroplichtend grijs en ossenbloedrood zijn indrukwekkend. August de Starke had een leuke afwijking om al dat fraais te verzamelen. Zelfs een reken- en natuurkundig salon met interessante en mooie klokken.

Een bejaarde geblondeerde Russin wou per se een

foto van haar voor een grote gouden empireklok en die moest ik maken, want haar gezelschap was al verder of durfde niet. Het vrijpostige mens ging dan zowat tegen de klok staan en dus ging het alarm af en was ik voor de bewaaksters de drager van het kwaad, waarop ik de dame op sportschoenen in een veelkleurig gestreepte trui boven een pastelgroene broek met een buiging haar toestelletje teruggaf en de bewaaksters met een handbeweging naar de echte oorzaak van hun boosheid dirigeerde. Ze kon plots geen Engels meer. En ik geen Duits.

Selfie

In de waterpartij binnentuin van het Zwinger spelen zich intense selfie-momenten af, met Japanners en Chinezen. Ze hanteren nu stokken waarop een camera die de beelden direct naar je iPhone doorstuurt.

Ik vrees dat deze selfie generatie te weinig beeldherinneringen opbouwen zal om hun leven draaglijk te houden. Die beelden, en zeker zoveel filmopnames, laten wellicht te weinig ruimte om herinneringen te vervormen in functie van het verdere leven of om rust te vinden in eigen interpretaties. Tenzij je al die opnames tijdig delete.

Een foto laat meestal genoeg ruimte voor wisselende hinein-interpretaties, zoals bij een schilderij. Bij een filmische of bijna filmische verzameling van een reis of bezoek vrees ik dat de beelden bedreigender en dwingender worden. Wanneer ik in Alte Meister op Tripadvisor iets zoek om te eten, wordt het donker.

Wanneer ik mijn fiets los heb, vallen de eerste druppels. Eer ik om de hoek ben stortregent het en moet ik drijfnat onder een arcade van de opera schuilen, terwijl de Schinkelwache om de hoek is. En het blijft maar hozen, en koud waaien en geen regenbescherming bij. En de lucht zit loodgrijs vol koud water.

Enfin, na een kwartier rillen en heen en weer lopen onder de galerij van de Semper Oper en meelij betoond te hebben met een stel heren in smoking, die ook schuilen maar hun doornatte jas hebben uitgedaan, toch maar de fiets op naar dat restaurant wat ik niet kan vinden!!

Meteen richting hotel. Garmin valt voortdurend uit, gelukkig ken ik het traject nog een beetje. Het begonnen begon weer te regenen als ik bij het Argusogen een restaurant zie met luifel, Finesse van Elvis Herbek!

Het is iets warmer, geen WLAN, maar ik kan in die van het art hotel binnen zonder paswoord. Hete tomatensoep genoten en penne allarrabiata om warm te worden. Maar het is alleen maar pikant en zonder veel nuance noch consistentie. Dan heb ik er al veel betere gegeten en gemaakt. Ik kijk uit naar een hete douche. En een warm bed! En skype. Morgen Leipzig.

Tijdens de Napoleon-nederlaag vieringen in Waterloo zit ik aan het Volkerschlachtdenkmal voor zijn nederlaag in Leipzig. De man die tekeer ging als razende vroedvrouw der geschiedenis in heel West Europa, voortijdig en bloederig.